

«Δος μοι πα στω και ταν γαν κινήσω»

της Πόλυ Μηλιώρη

Τον τελευταίο καιρό μ' αρέσει να εντοπίζω συγκεκριμένες αλλαγές γύρω μου, μέσα μου, μέσα σας, γύρω σας, αφού ο μόνος τρόπος να μετατρέψουμε σ' αληθινή επικοινωνία το περιοδικό μας είμαστε εμείς, οι χρονογράφοι. Να μην ξεχνάμε ούτε στιγμή πως τίποτα άλλο δεν είμαστε, παρά φερέφωνα των άλλων, που δεν γράφουν.

Συνεπαρμένη απ' την ταχύτητα των αλλαγών, καθώς αισθάνομαι να μου γλιστρά η πραγματικότητα, πριν την εισπράξω, καθώς λες κι είμαι μέσα σ' ένα τρένο που προσπερνά ανάποδα τα δέντρα, τα χτίρια, τους ανθρώπους· λες κι είμαι σ' ένα τέτοιο τρένο, που ταυτοχρόνως το μισώ και το θαυμάζω, χαίρομαι, αν αρπάξω μια φευγαλέα ματιά και την τυπώσω στο ευαίσθητο φιλμ της παρατήρησής μου. Έτσι, μπορώ μετά, με αιχμαλωτισμένη τη στιγμή, να μυρηκιάσω την εικόνα· να εξοικιωθώ μαζί της· να συλλογιστώ πάνω στο πόσο μοιάζει με γνωστές παλιότερες εικόνες. Τότε, που ο χρόνος είχε ένα λιγότερο λαχανιασμένο βήμα.

Όλοι έτρεχαν λαχανιασμένοι πριν λίγη ώρα, που έφυγα απ' το σπίτι μου για το γραφείο. Λαχανιασμένες ίσως κι εσείς, ή μερικές από σας, διαβάζετε αυτό το άρθρο, για να αρπάξετε μια ρώγα εμπιστοσύνης. «Ο Αγώνας της Γυναίκας» εξακολουθεί να κυκλοφορεί – διαπιστώνετε. Άρα ο κόσμος δεν μου είναι ξένος.

Λίγο αν κλείσετε τα μάτια κι αν προσπαθήσετε να αναπλάσετε αστραπιαία το γύρω σας τοπίο, θα καταλάβετε τί λέω. Κάνετε μια καθημερινή διαδρομή, πολύ γνωστή, υποτίθεται. Για μήνες, ίσως και για χρόνια, με το λεωφορείο, το ταξί, το ΙΧ σας, πάτε από το σημείο Α, στο σημείο Β, τακτικά. Ή ακόμα, με τα πόδια. Από το σπίτι ως το φούρνο· ως το σχολείο των παιδιών· από το γυμναστήριο στον κινηματογράφο.

Κι αν όλα τρέχουν γύρω μας, έχουμε μάθει ότι οι δρόμοι είναι σταθεροί. Ασυναίσθητα σημεία αναφοράς μας ένα περίπτερο· ένα δέντρο· το μπαλκόνι του τρίτου ορόφου της απέναντι πολυκατοικίας, που έχει εντυπωθεί στο νου σας με δύο πολυθρόνες και τρεις γλάστρες.

Ναι! Ας πάρουμε μονάχα ετούτο το μπαλκόνι, για παράδειγμα. Ή ένα άλλο, που η κάθε μια από σας έχει εντοπίσει. Μπορεί και να μην τό'χει εντοπίσει συνειδητά. Να μην έχετε ποτέ σκεφτεί αναλυτικά πως βγαίνοντας από το σπίτι ή το γραφείο, υπάρχει πάντα μια γνωστή εικόνα κάπου εκεί. Που λέει: «Ετούτο το τοπίο είναι γνωστό. Είναι η πόλη σου. Κι εσύ είσαι σταθερός. Υπάρχεις, γιατί υπάρχουνε στοιχεία αναφοράς».

Μπορεί να μην το έχετε σκεφτεί αναλυτικά. Μα είναι αλήθεια, πως τα τοπία της ζωής μας εντυπώνονται στη μνήμη. Κι όταν, αργότερα, κληθείτε να αναπολήσετε την παιδική σας γειτονιά ή το δρομάκι ενός νησιού, όπου βολτάρατε τα βράδια των διακοπών σας, ή την πλατεία που σας υποδέχεται, όταν ξεχύνεστε το μεσημέρι ή το βράδυ απ' τη δουλειά, εάν κληθείτε να αναπολήσετε, το σκηνικό βγαίνει μονάχο του από το πουθενά και λέει: «Κάτι υπάρχει σταθερό, για να στηρίξει τις τόσες αναπόφευκτες αλλαγές».

«Μα τι αυτονομία μας γράφεις;», θαρρώ πως σας ακούω. Ίσως να συμπληρώνετε κιόλας, απάνω στα δικά μου επιχειρήματα. Ίσως να λέτε: «Πράγματι, ένα πρωί βγήκα απ' το σπίτι και κάτι μου έλειπε. Δεν ήξερα τί είναι, μα κάτι μου χαλούσε τη ψυχική μου ισοροπία. Μόνο όταν είδα τον λαχειοπώλη, που καθυστερημένος έστριψε την γωνιά, κατάλαβα ότι έπρεπε να βρισκότανε στην θέση του, κάτω απ' το πρέκι, την ώρα που ξεμύτισα εγώ απ' το σπίτι.»

Αυτό το επιχειρήμα περίμενα ν'

ακούσω. Να πείτε σείς, αντί για μένα, την ταραχή που μας πιάνει, όταν χάνουμε το σταθερό τοπίο μας. Και τώρα σας καλώ να απαντήσετε σε μια δική μου ερώτηση.

Αχ, και να λειτουργούσε έτσι η επικοινωνία, και να σπεύδατε να απαντούσατε αμέσως μ' ένα δικό σας γράμμα ή χρονογράφημα! Γιατί σίγουρα, κι εσείς, μαζί μου αναρωτιέστε:

«Έχουμε πράγματι το σταθερό τοπίο, που δικαιούμαστε; Αυτό, που οι ψυχολόγοι θεωρούνε απαραίτητο για την πνευματική και ψυχική υγεία; Ή μήπως ανεπαίσθητα μα σταθερά κάποιος μας τό'χει πάρει; Ή εμείς οι ίδιοι το στερήσαμε από τον εαυτό μας; Και το κυριότερο, απ' τα παιδιά μας;»

Θα σας το πω ωμά: Οι τοίχοι γύρω σας, σαν βγαίνετε απ' το σπίτι, δεν είναι πια αναμενόμενο τοπίο. Οι τοίχοι είναι νοικιασμένοι στις διαφημιστικές εταιρείες. Οι αφίσσες διαδέχονται η μια την άλλη κάθε δεκαπέντε μέρες.

Δεν θα σταθώ προς ώρας στα μηνύματα που εκπέμπουν οι αφίσσες. Δεν θα σταθώ σε θέματα περιεχομένου ή αισθητικής. Ήθελα μόνο να επιστήσω την προσοχή του νου σας σ' αυτή την θεμελιακή, πιστεύω, αλλαγή.

Δε ξέρω, αγαπητές μου φίλες αναγνώστριες, αν πλέον μπορούμε να επικοινωνούμε οι γενιές μεταξύ μας. Δε ξέρω αν ένα παιδί που μεγαλώνει σήμερα έχει την ίδια ψυχοδομή μ' ένα παιδί που μεγάλωσε πριν είκοσι χρόνια, ή μήπως οι αλλαγές είναι τόσο θεμελιακές, που χρησιμοποιούμε τις ίδιες λέξεις, μα με εντελώς ξεχωριστό περιεχόμενο.

Για παράδειγμα, έφερα τη λέξη “γειτονιά” ή “σκηνικό της καθημερινότητας μας”. Για να συλλογιστούμε λίγο μαζί. Ή για να σας κολλήσω τη μανία μου, να ψάχνετε τις αλλαγές και τις συνέπειες τους.